

Underlag till resultatförslag för utvecklingssamarbetet med Etiopien 2014-2018

1. Utvecklingsutmaningar

Etiopien är ett av de afrikanska länder som haft den största HDI-tillväxten men är trots detta fortfarande rankad som 174/189 i världen¹. Den höga ekonomiska tillväxten under senare år med i genomsnitt 7-10 %² är uppmuntrande. Det placerar Etiopien på kartan som en av de sju snabbast växande ekonomierna i världen, om än från en låg nivå. 75 % av exportintäkterna kommer från kaffe, oljeväxter, khat, guld och lädervaror³, där kaffet är den största exportvaran. Tillväxten ser på kort sikt ut att förbli robust, främst beroende på en fortsatt ökad jordbruksproduktion, men också som en följd av uppgången inom byggnadsindustrin samt en expanderande tjänstesektor. På längre sikt finns det flera faktorer som pekar på en utplaning och risk för ekonomisk nedgång om inte produktiviteten i den privata sektorn stärks och tillväxten blir mer miljömässigt och socialt hållbar. Landet har lyckats med en betydande minskning av inflationen de senaste åren från 40 % i juli 2011 till ca 7.4 % i juni 2013⁴. Ekonomin är starkt beroende av naturtillgångar och de sysselsättningsmöjligheter dessa ger.

Jordbruket står för cirka hälften av BNI, 80 % av sysselsättningen, 85 % av exportintäkterna och kommer att fortsätta att vara en viktig inkomstkälla för majoriteten av befolkningen under lång tid framöver.⁵ Samtidigt börjar servicesektorn komma ikapp jordbruket. Inom industrisektorn utgörs cirka en tredjedel av tillverkningsindustrin. Det finns tecken på att industrin idag i högre grad attraherar utländska investeringar som kan skapa nya arbetstillfällen.⁶ Uppskattningsvis lever idag 70 miljoner människor på landsbygden och är beroende av småskaligt och

---

¹ UNDP Human Development Report, 2013. HDI sammantagen förväntad livslängd, utbildningsnivå och BNP.

² Enligt IMF, 2013 Etiopiens egna beräkningar ligger högre och talar om dubbelsiffrig tillväxt

³ World Bank Development indicators, www.data.worldbank.org/indicator

⁴ IMF, 2013

⁵ UNDP Human Development Report, 2013

⁶ AfDBs strategi för Etiopien 2011 – 2015: Jordbruk ca 47 %, Service ca 42 %, Industri ca 11 %

lågproduktivt jordbruk för sin överlevnad. Nio miljoner beräknas vara landlösa och lida av en kronisk livsmedelsbrist.⁷ Urbaniseringen går långsamt och Etiopien är en av de minst urbaniserade länderna i Afrika. Inflyttningen från landsbygden förväntas dock öka under kommande decennier.

Den etiopiska regeringen är medveten om risken för natur- och humanitära katastrofer, och prioriterar därför ökad motståndskraft mot miljö- och klimatförändringar. Regeringen har både förmågan och viljan att ta en ledande roll och vara en konstruktiv partner inom program som innebär förbättrad miljö och ökad motståndskraft i linje med regeringens strategi.

Fattigdomen har minskat under de senaste 10 åren, från 38.7 % till 27.6 % 2011/2012, vilket visar på att den höga tillväxten också varit fattigdomsminskande.⁸ En bidragande orsak till denna nedgång bedöms bland annat vara utbyggnaden av sociala skyddsnet. Trots detta och oavsett beräkningsmodell, rankas Etiopien fortfarande bland ett av världens tio fattigaste länder. Undersysselsättning och andelen kraftigt underbetalda lönearbeten är stora, med en hög andel hushåll som lever under existensminimum, samtidigt som den officiella arbetslösheten är utbredd, särskilt för utsatta grupper som ungdomar och kvinnor i städer⁹. Befolkningsökningen medför att antalet arbetsökande unga mellan 15-24 år ökar kontinuerligt. Ungdomsarbetslösheten är i genomsnitt 24.9 % i landet, men ända upp mot 50 % i städerna. De sociala skyddsneten täcker idag inte de stora behov som finns för att stärka försörjningskapaciteten hos de kvinnor och män som inte har en produktiv sysselsättning eller för att de ska våga ta risker och investera för ökade inkomster till hushållen.¹⁰ Stora flyktingströmmar och konflikten i Sydsudan ökar också belastningen på det etiopiska samhället. Flyktingpolitiken är dock en viktig del i Etiopiens stabiliserande roll på Afrikas Horn.

Etiopiens sociala utveckling har under de senaste två decennierna gått framåt, både inom utbildnings- och hälsoområdet, där goda resultat har uppnåtts. Stora givare som DfID och USAID har bidragit till finansiering inom dessa sektorer. Barns skolgång har ökat, inskrivning i grundskolan är idag ca 80%¹¹ och lika många flickor som pojkar går i skolan. Barnadödligheten har sjunkit markant och Etiopien uppnådde redan 2012 FN:s Milleniumsmål om minskad barnadödlighet (MDG 4). Trots den etiopiska regeringens ambitiösa hälsoplan, är dock fortfarande mödradödligheten hög¹². Cirka 20 000 kvinnor om året dör av orsaker som skulle kunna ha avhjälpats genom fungerande och kvalitativt säkerställd mödrahälsovård inklusive

---

⁷ Transformation in Ethiopia: the urban dimension, 2014, UN Habitat

⁸ Household Budget Survey. Basadata har diskuterats. Eventuellt har fattigdomsminskningen de senaste åren varit ännu högre där IMF rapporterar en minskning från 60.5 % 2005 till 30.7 % 2011.

⁹ Decent Work Country Profile Ethiopia, ILO (2014)

¹⁰ http://www.indexmundi.com/ethiopia/unemployment_rate.html

¹¹ WB database, www.data.worldbank.org/indicators

¹² Enligt DHS 2011 656/100 000 levande födda. Enligt WHO:s senaste estimerade beräkningar skulle den ha sjunkit till 350/100 000.

Hälsoministeriets ståndpunkt är att båda siffrorna skall anges då det antagligen finns ett stort mörkertal i det att det inte finns någon tillförlitlig vital statistik

tillgång till preventivmedel, säkra aborter och sexualundervisning och rådgivning. En annan indikation på Etiopiens framgång inom de sociala sektorerna är att medellivslängden för kvinnor under de senaste 10 åren har ökat med 13 år, till idag 59 år. Detta är främst ett resultat av landets stora satsningar inom hälsosektorn för att öka tillgången på primärhälsovård.¹³

Etiopien av idag är resultatet av en lång historisk och politisk process som dominerats av kampen för att centralisera auktoritet och makt, samtidigt som man under senare år skapat system som är ämnade att ge den federala statens regionala regeringar ökad beslutanderätt. Konstitutionen från 1995 etablerade ett system av etnisk federalism¹⁴. Det främsta motivet för detta system var och är att förebygga och skapa motståndskraft mot konflikter. Detta har framförallt bidragit till och fortsätter att bidra till att motverka väpnade konflikter samtidigt som systemet i vissa fall också bidragit till ökade lokala spänningar¹⁵. Trots att konstitutionen baseras på en idé om delegering av befogenheter så handlar det i praktiken mer om en s.k. dekoncentration av ansvar snarare än en verklig decentralisering av beslutsfattande. Partiet Ethiopian People's Revolutionary Democratic Front (EPRDF)¹⁶ fortsätter att dominera förvaltningen på alla nivåer vilket ger en i praktiken nationell likformighet även om det finns en viss variation mellan regionerna.

Osäkerhet, spänningar och konflikter på lokal nivå har länge präglat Etiopien. Frågorna är ofta komplexa och handlar många gånger om tillgång till eller brukande av naturresurser och brist på livsmedelstrygghet. Detta förvärras av ett ökat befolkningstryck, klimatförändringar, naturresursdegradering och omflyttningar av befolkningen. Tvister på lokal nivå över landrättigheter, tillträde och bruk av mark, vatten och skog är omfattande och dominerar de fall som tas upp av det formella och det traditionella rättsystemet. Markområden allokteras till externa kommersiella jordbruksföretag, som t ex i Gambella regionen, vilket leder till missnöje och spänningar på lokal nivå. Konflikters karaktär varierar dock mellan och inom olika regioner. Det finns en utbredd rädsla för våld, konflikter och illegitim tvång, särskilt på landsbygden och i semi-urbana områden och bland relativt fattiga och utsatta människor¹⁷.

Människors deltagande i demokratiska processer formas centralt och bygger på konsensusbyggande snarare än politiska alternativ. Deltagande enligt etiopisk modell struktureras ända ner till individnivå i samhället i en s.k. utvecklingsarmé, d v s grupper om sex personer inom olika sektorer får ansvar att rapportera uppåt på utvecklingsproblem och hinder.

---

¹³ 48 000 hälsoarbetare s.k. Health Extension Workers har utbildats för att täcka de mest basala behoven som vaccinationer, prevention av smittsamma sjukdomar, barnavård och mödravårdsbesök

¹⁴ Etiopien består av 11 regionala stater dessa varierar stort vad gäller yta och befolkningsstorlek. Flertalet är bildade utifrån en ”kärnnationalitet”; Oromo, Amhara, Tigray, Afara, Somali, BeniShangul-Gumuz medan Gambella och SNNPR har bildats utifrån de många ”nationer/nationaliteter och folkslag” som bor inom dess gränser. Addis Abeba och Dire Dawas förvaltningar utgör de övriga två regionala staterna. (Conflict analysis and mapping of Ethiopia, Sida Helpdesk on Human Security, 2013)

¹⁵ Conflict analysis and mapping of Ethiopia, Sida Helpdesk on Human Security, 2013

¹⁶ Ethiopian people's PRDF

¹⁷ Assessment for Ethiopia results proposal from a resilience to conflict perspective, Sida helpdesk on Human security, April 2014

Dessa har också ett ansvar att föra ut information och driva påverkansarbete inom olika sektorer som t.ex. hälsa och utbildning. Även om detta strukturellt sett är en omfattande deltagandeprocess begränsas värdet för en demokratiprocess starkt av den centraliserade och partistyrda agendan för vad dessa grupper ska och kan åstadkomma.

Sedan den nuvarande regeringen kom till makten 1992 har tillväxt och transformering varit centrala begrepp. Detta tydliggörs i landets andra utvecklingsplan *Growth and Transformation Plan 2010-2015* (GTP)¹⁸. Det övergripande målet för denna och kommande faser är fattigdomsminskning med ambitionen att göra Etiopien till ett medelinkomstland till år 2025¹⁹. God samhällsstyrning är en av pelarna i GTP som fokuserar på kapacitetsuppbyggnad, rättvisa, demokratiska institutioner, media samt informations- och kommunikationsteknologi (IKT)²⁰. Trots framsteg och reformer som genomförts inom de politiska, sociala, ekonomiska och miljömässiga områdena under de senaste två decennierna, kvarstår fortfarande viktiga utmaningar för en förbättrad demokratisk samhällsstyrning.

GTP är generellt sett ambitiös, men är samtidigt endast delvis finansierad. Den etiopiska regeringen avser att finansiera GTP genom att uppmuntra ett ökat inhemskt sparande, genom en breddning av skattebasen samt genom att förbättra skatteuppbörden. Detta kan möjligen innebära en risk för finansiell utträngning av den privata sektorn. En annan risk detta medför är att kvalitetsaspekter inom olika expanderande sektorer blir lidande.²¹ Behoven av kapacitetsuppbyggnad är stora inom hela förvaltningen, som präglas av en ohållbar personalomsättning, särskilt på de lägre tekniska nivåerna.

Förutsättningar för att genomföra utvecklingssamarbete i Etiopien försvåras av en komplicerad politisk kontext. Etiopien har en stadig ekonomisk tillväxt där flera sociala utvecklingstrender pekar i positiv riktning. Problemen ligger i ett begränsat demokratiskt utrymme och brott mot de mänskliga rättigheterna. Den fortsatta utvecklingen i Etiopien är beroende av en inhemsk politisk liberalisering. Det demokratiska utrymmet har emellertid krympt stadigt sedan valen 2005. Före dessa val hade premiärminister Meles Zenawi experimenterat med demokratiska reformer, men händelserna under och efter valen med anklagelser om valfusk ledde till allvarliga våldsamheter och förtroendet mellan regeringen och oppositionen bröt samman. Sedan dess har regeringspartiet EPRDF stärkt sin ställning och dominerar nu den etiopiska politiska kartan, inklusive kontrollen över landets säkerhetsapparat. Det finns en liten liberal opposition och ett visst utrymme för fri journalistik, men så fort någon aktör vuxit sig för stark slår regeringen till med hänvisning till landets restriktiva antiterroristlagstiftning. En obehaglig påminnelse om detta

---

¹⁸ Denna föregicks av PASDEP, Plan for Accelerated and Sustained Development to End Poverty, 2005-2010 och innan det ett antal PRS dokument

¹⁹ Lägre medelinkomstland 2025, medelinkomstland 2035.

²⁰ Growth and Transformation Plan 2005-2010, GoE

²¹ GTP, april 2014

kom i slutet av april i år där ett antal bloggare, journalister och anhängare av ett oppositionsparti fängslades på oklara grunder med anklagelser om kriminellt agerande. Det svenska utvecklingssamarbetet måste förhålla sig till detta genom att markera missnöje med bristen på demokratiskt utrymme och brott mot mänskliga rättigheter, och utforma samarbetet kring tydliga resultat. Samarbetet bör ske framförallt med icke statliga aktörer, samt i vissa fall med tekniska delar av den etiopiska förvaltningen som är av särskild betydelse för att uppnå förväntade resultat. Det blir viktigt att utnyttja potentialen för ökat deltagande och ansvarsutkrävande i alla delar av utvecklingssamarbetet.

Centrala förändringsaktörer

Etiopien kan betraktas som en utvecklingsstat²². Utveckling ses som en politisk fråga som är avhängig politisk vilja hos de styrande snarare än en ekonomisk process för utveckling. Demokrati ses som en effekt av att människor får det bättre socialt och ekonomiskt. Ett större utrymme för deltagande och åsiktsskillnad kan då ges inom ramen för detta, men utvecklingsstaten som modell bygger på en begränsning av utrymme för andra aktörer än staten. Oliktänkande representanter för t.ex. media och organisationer i civila samhället har under det senaste året fått ett krympande utrymme att uttrycka sina åsikter offentligt samt att på ett organiserat sätt arbeta för en förändring.

Den etiopiska staten ser således sig själv och är till stor del den dominerande förändringsaktören. Det leder bland annat till ett begränsat utrymme för oppositionspolitiker och media, vilket också leder till att dessa förändringsaktörer förblir kapacitetssvaga. Även om civilsamhället, privata sektorn och akademiska institutioner är nyckelaktörer har de idag de facto en mycket begränsad roll och utrymme som förändringsaktörer. Relationen mellan det civila samhället och staten präglas fortsatt av brist på tillit och de betraktas snarare som verktyg i produktion, service och tjänster än som förändringsaktörer²³. På regional och lokal nivå ser dock maktbalansen annorlunda ut, där det många gånger finns ett närmare samarbete och en bättre förståelse mellan olika aktörer.

Religiösa institutioner bör betraktas som en potentiell förändringsaktör med stort inflytande hos befolkningen, särskilt vad gäller mer känsliga frågor som bygger på sociokulturella mönster. Ett närmare samarbete med dessa institutioner när så är möjligt bör utforskas.

Diasporan är en annan, relativt ny, potentiell förändringsaktör som kan komma att spela en intressant roll. De bidrar med investeringar och kapital men också med internationell erfarenhet

---

²² Utvecklingsstaten kan conceptualiseras som en stat som definierar sina långsiktiga planer utifrån ekonomisk utveckling i motsats till ideologiska mål; där man regelbundet ingriper i ekonomin för att förbättra den internationella konkurrenskraften - för att skapa komparativa fördelar istället för att acceptera fördefinierade komparativa fördelar (Admassie, 2013).

²³ European union '+' joint cooperation strategy for Ethiopia, 2013

och ett nytänkande. Deras politiska engagemang kan bidra till pluralism och inlägg i den politiska debatten. Dialog med diasporan förs med regeringen via ett speciellt forum, Dialog Forum.

Regionala och lokala förvaltningar förmår i mycket högre utsträckning än de federala strukturerna se till människors behov och har en pragmatisk syn på vilka samarbetspartners som är bäst lämpade för att genomföra dessa förändringar. Sida bedömer att det finns goda möjligheter för samarbete inom alla föreslagna resultatområden på den lokala nivån där risken för resultaten inte bedöms lika hög som på federal nivå. Det är bl.a. på denna samhällsnivå som det bedöms finnas möjligheter att stödja media som en förändringsaktör.

Utvecklingssamarbetets strategiska roll

Den strategiska rollen för utvecklingssamarbetet med Etiopien utgår fortsatt från landets betydande finansiella resursbehov i de flesta sektorer. Den ekonomiska tillväxten till trots är fattigdomen den största utmaningen och kommer fortsatt så att vara ett bra tag framåt. I ett historiskt perspektiv som sträcker sig tillbaka över de tre senaste regeringarna har utvecklingssamarbetets betydelse som finansieringskälla för utveckling av kapacitet (humankapital, administrativ kapacitet, institutionsuppbyggnad och politiska reformer) varit central²⁴ och behoven är fortsatt omfattande. Det finansiella stödet har bidragit till att överbrygga landets sparande-, investerings- och valuta gap.

Bristen på aktuella och tillförlitliga uppgifter om biståndsflöden försvårar uppföljningen av biståndseffektivitetsfrågor. Under 2011 initierade den etiopiska regeringen den s.k. *Aid Management Plattform*, vilket förbättrat tillförlitligheten något. Även om andelen bistånd/capita är relativt liten är Etiopien sjunde största mottagare av ODA i världen. Utvecklingssamarbetet står för 11.3% av BNP²⁵. Den största delen av utvecklingssamarbetet går till hälsosektorn. Idag är USA den största givaren medan Sverige ligger på 18e plats, med ett bidrag på 0.47%²⁶, inklusive forskning och globala medel. Etiopien är Storbritanniens största biståndsland och flera med dem anser att samarbetet präglas av stort engagemang och goda resultat, särskilt inom sociala sektorer. De senaste åren har biståndslandskapet gradvis förändrats då nya icketraditionella bilaterala givare etablerat sig, t ex Kina, Indien, Turkiet och Gulfstaterna. Detta bistånd ges främst i form av mjuka lån, garantier och teknisk assistans med fokus på industriell utveckling och handel, men med svag hantering av miljö- och naturresursfrågor.²⁷ EUs medlemsstater och Norge fattade tillsammans med den etiopiska regeringen i januari 2013 beslut

---

²⁴ A Case Study of Aid Effectiveness in Ethiopia: Analysis of the Health Sector Aid Architecture, 2009, Brookings

²⁵ OECD/DAC, 2011. Siffror för 2012 ännu inte tillgängliga

²⁶ ibid

²⁷ Ethiopia Country Strategy Paper 2014-2018, Irish Aid

om en gemensam strategi för utvecklingssamarbetet. Resultatförslaget är i linje med denna strategi.²⁸

Biståndseffektiviteten kan stärkas genom dialogforum med partner och intressenter samt genom givargemensamma sektorarbetsgrupper inom ramen för Development Assistance Group (DAG). Sådan samverkan kommer att vara viktig för att stödja genomförandet av GTP, liksom den nationella handlingsplanen för mänskliga rättigheter (NHRAP) och den nationella strategin för Climate Resilient Green Growth.

I tillägg till den rena resurstilldelningen som beskrivs ovan ligger utvecklingssamarbetets strategiska roll i att driva motvindsfrågor och att etablera katalytiska samarbeten med s.k. nya aktörer, inklusive aktörer inom den privata sektorn. Här finns möjligheter att genom forskningssamarbetet, kunskaps- och kompetensförstärkning och innovativa finansieringsformer bidra till nya former av samarbeten mellan exempelvis akademien och industrin. Då Etiopien har påbörjat en uppbyggnad av institutioner som exempelvis antikorrupsionsmyndigheten, ombudsmannen och riksrevisionen så finns också möjligheter att initiera och stödja institutionssamarbete, både syd-syd och nord-syd. För att få största utväxling på biståndet bedömer Sida att biståndet till Etiopien bör förhålla sig brett både vad gäller aktörer och samarbetsformer.

Sverige är idag verksamt inom markrättigheter och ett bredare stöd planeras byggas upp under strategiperioden. Sverige har en lång historia inom naturresurssektorn med fokus på landsbygdsutveckling. Sverige har genom detta arbete under de senaste 15 åren bidragit till en integrerad landsbygdsutveckling genom en förbättrad hantering av naturresurser och en diversifiering av produkter, som lett till ökad produktion. Fokus har legat på ett mer hållbart jord- och skogsbruk med inslag av både utbildning och förvaltningsstöd. Eftersom produktionen ökat har kvinnor och män fått ökad sysselsättning och högre inkomster, särskilt inom de regioner där Sverige varit mest aktiv. Resultat har uppnåtts tack vare ett brett angreppssätt med stora programstöd och kompletterande stöd via det civila samhället och senare även det privata näringslivet.

Via det civila samhället har stat till stat baserat programstöd kompletterats med geografiskt riktade satsningar på ökad jordbruksproduktion utifrån lokala resurser och traditionell kunskap i kombination med den senaste forskningen. En stor del av arbetet har byggt på ekologiskt hållbara metoder som berikar jorden.

---

²⁸ Huvudområden i EUs strategi för gemensamprogrammering som är i linje med Sidas resultatförslag; Offentlig förvaltning, Ekonomisk och privatsektorutveckling samt finansiellt "landskap", Hållbart jordbruk och matsäkerhet, Jämställdhet och Miljö och klimatpåverkan

Kapacitetsutveckling inom landadministration och stärkta markrättigheter för bönder har varit grundläggande för en hållbar jordbruks- och landsbygdsutveckling. Sverige har t.ex. bidragit till att närmare 5 miljoner lantegendomar mätts upp och registrerats.

Sverige har tidigare även gett stöd till ett omfattande nationellt program för sociala skyddsnät som varit ett viktigt kompletterande bidrag för att omvandla jordbruket och landsbygden mot ökad miljömässig och social hållbarhet och motståndskraft mot kriser, men som också ökat hushållens vilja att ta risker i produktion och investeringar. Skyddsnäten har även bidragit till marknadsutveckling genom ökad köpkraft hos hushållen.²⁹

Den svenska regeringens ingångsvärden ligger väl i linje med de utvecklingsområden som GTP identifierar. Detta gäller framförallt privatsektorutveckling och entreprenörskap samt miljö och klimat. De senaste årens utvecklingssamarbete inom privatsektorutveckling har tydligt visat att det svenska samarbetet med sådana aktörer kunnat bidra till en ökad dialog och förbättrat dialogklimat mellan myndigheter och privata aktörer³⁰. Rättstrygghet, demokratiutveckling och åtnjutande av mänskliga rättigheter samt civilsamhällets roll är också en del av den etiopiska agendan men här skiljer sig uttolkningen åt vad gäller önskvärd utveckling och resultat. Etiopiens lagstiftning är en extern faktor eller risk som ligger utanför vad biståndet kan ha som målsättning att förändra. Däremot är det helt nödvändigt att Sverige och andra partner i utvecklingssamarbetet fortsätter att arbeta med att öka kapacitet hos andra aktörer och verka för dialogutrymme så att både civilsamhälle och privata sektorn kan bli de viktiga nyckelaktörer som är nödvändiga för förändring och en hållbar utveckling³¹.

Den politiska situationen är enligt Sidas bedömning sådan att det f.n. inte är möjligt med att nära samarbete på övergripande politisk nivå med Etiopiens regering. Däremot bedömer Sida att det på vissa områden kan vara befogat att samarbeta med statliga institutioner på teknisk nivå ur ett långsiktigt resultatperspektiv. Samarbete på teknisk nivå, med utvalda nyckelinstitutioner, kompletterad med en tydlig politisk dialog, bedöms kunna ge Sverige möjlighet att påverka förutsättningarna för demokratisering, långsiktig utveckling och minskning av fattigdom. Sida avser särskilt överväga samarbete med offentliga aktörer på regional och lokal nivå, då dessa nivåer oftare uppvisar en mer pragmatisk och resultatriktad hållning till ickestatliga aktörer.

---

²⁹ <http://www.openaid.se/countries/etiopien>; Sida Amhara Rural Development Programme 1997-2008 <http://www.sida.se/Publications/Import/pdf/sv/Sida-Amhara-Rural-Development-Programme-1997-2008.pdf>; WCGF-NR Mid Term Evaluation Report; <http://www.sida.se/svenska/nyhetsarkiv/2011/december-2011/afrikas-grona-revolution-ar-brun/>

³⁰ Strategirapport för Etiopien 2011-2012, 2012-2013.

³¹ Strategirapport 2011-2012.

2. Resultatområden

Tabell 1. Resultatområden i förhållande till ingångsvärden

Alternativ	Resultatområde	Inriktningsområde(-n) i ingångsvärden
1,2,3	Rättigheter, ansvarsutkrävande och deltagande	Demokratisk utveckling och ökad respekt för mänskliga rättigheter; Ett livskraftigt och pluralistiskt civilsamhälle; Ökad rättstrygghet
1	Ökad sysselsättning särskilt för kvinnor	Privatsektorutveckling och entreprenörskap
2,3	Hållbar försörjning med fokus på ökad sysselsättning särskilt för kvinnor	Privatsektorutveckling och entreprenörskap
1,2,3	Miljömässig hållbarhet och ökad motståndskraft särskilt för kvinnor	Stärkt miljömässig hållbarhet (MDG7) samt begränsad klimatpåverkan och ökad motståndskraft mot klimatförändringarnas effekter
3	Förbättrad mödrahälsa	Alternativ 3 innehåller ytterligare ett resultatområde utöver de tre resultatområden som finns i alternativ 1 och alternativ 2 – Sidas huvudförslag. Det svarar mot möjligheten att bidra till ytterligare ett millenniemål – MDG5.

Alternativ 2 utgör Sidas huvudförslag med tre resultatområden. Sidas huvudförslag svarar mot regeringens ingångsvärden men Sida föreslår en gradvis ökning av den årliga allokeringen upp till ca 300 MSEK/år och därmed en totalt högre volym över strategiperioden på totalt 1200 MSEK. Sida förutser ett utvecklingsamarbete med Etiopien bortom denna strategiperiod och bedömningen är att denna nivå är rimlig av effektivitetsskäl och för ett större genomslag för det svenska utvecklingsarbetet. Sida föreslår ett fortsatt starkt samarbete med förändringsaktörer inom det civila samhället, men också ett utökat samarbete med aktörer inom den privata sektorn. För att komplettera detta och för att uppnå hållbara och långsiktiga resultat inkluderar förslaget ett väl avvägt samarbete med staten när så är möjligt.

De tre resultatområden som Sida föreslår i sitt huvudförslag ger möjlighet till korsbefruktningar och synergier. Jämställdhet med fokus på kvinnans utsatthet och kvinnors rättigheter genomsyrar resultatförslaget i sin helhet. Samtliga föreslagna resultatområden bedöms bidra till att förbättra situationen, socialt, miljömässigt och ekonomiskt, för den utsatta etiopiska kvinnan och barnet, och stärka deras långsiktiga inflytande över sina egna liv.

2.1 Generella antaganden

Det finns ett antal frågeställningar och tvärfrågor som kommer att påverka genomförandet av verksamheten inom samtliga resultatområden. Frågeställningarna avser dels sekvensering av resultat och volymer, dels geografisk inriktning. Det betyder att vissa av resultaten kommer att fasas in gradvis över perioden i takt med ökande årliga volymer. Sida kommer även att göra en bedömning av möjlig geografisk koncentration i en eller en viss typ av regioner. Detta kommer dock att kräva ytterligare analys av möjligheter och risker och av vilka resultatområden och resultat som bäst lämpar sig för en sådan fokusering.

Korruptionen i Etiopien bedöms av Världsbanken³² som lägre än i övriga länder söder om Sahara men är där den förekommer ett utvecklingshinder för minskning av fattigdom, och förtryck. I analysen säger man samtidigt att den kan komma att öka, inte minst i sektorer med hög finansiell omsättning, t.ex. vid utvinning av naturresurser. Sida kommer därför att i genomförandet av verksamheten inom varje resultatområde utgå från en korruptionsanalys med sikte på att integrera åtgärder mot korruption på lämpligt sätt i föreslagna områden.

Ett område av särskild betydelse för genomförandet av en ny strategi är forskningssamarbetet. Detta område styrs av en egen strategi men det finns potentiellt starka synergier att ta vara på. Tillgång till egen kunskapsproduktion genom forskning, som tar sin utgångspunkt i nationella behov, är en viktig förutsättning för utveckling. Sverige stödjer genom forskningsanslaget utvecklingen av den inhemska forskningskapaciteten genom stöd till framförallt forskarutbildning. Genom det stödet har redan intressanta idéer om innovativa samarbeten inom ramen för kommande strategi identifierats. Samarbetsprojekt mellan universitet, myndigheter, näringsliv och civilsamhälle kan också stödjas för utveckling och utvärdering av program och insatser samt för produktion av kunskap för ett evidensbaserat påverkansarbete.

Stödet inom resultatområdet *Miljömässig hållbarhet och ökad motståndskraft särskilt för kvinnor* kan med fördel komplettera och förstärka Sveriges humanitära stöd i Etiopien. Kopplingar till det regionala arbetet är tydliga och Sverige kan stärka sitt mervärde vad gäller strategiska regionala lösningar för ökad miljö- och klimatmässig motståndskraft genom starkare målformuleringar både på bilateral och regional nivå. Genomförandet av utvecklingsarbetet inom de resultatområden som Sida föreslår skall dessutom ta hänsyn till konfliktrisker både internt och i regionen.

---

³² Diagnosing Corruption in Ethiopia: Perceptions, Realities, and the Way Forward for Key Sectors, 2012, World Bank Press

3. Resultat per resultatområde: risker, genomförande, uppföljning

3.1 Resultatområde 1: Rättigheter, ansvarsutkrävande och deltagande

3.1.1 Varför ska Sverige bedriva utvecklingsamarbete inom resultatområdet

Grunden för varför Sverige skall bedriva utvecklingsarbete inom detta område handlar framförallt om bristen på utrymme för deltagande samt kapacitet för ansvarsutkrävande. Detta undergräver på ett allvarligt sätt rättsstatsprincipen och skyddet för de mänskliga rättigheterna. De huvudsakliga utmaningar som styrts valet av detta resultatområde är ett otillgängligt och osäkert rättsväsende, bristande utrymme för yttrandefrihet och tillgång till information, civilsamhällets kringskurna roll samt bristen på jämställdhet.

Det etiopiska rättsväsendet är otillgängligt och tar inte hänsyn till fattiga kvinnors, mäns, pojkar och flickors behov. Människors allmänna uppfattning är att korruption, maktmissbruk och myndigheternas inblandning inom rättsväsendet är omfattande³³. Otillräcklig finansiering av rättsliga institutioner och brist på politisk vilja samt tillgång till rättslig information och stöd är ytterligare hinder. Domarnas utsatthet hotar deras oberoende, minskar deras effektivitet och utgör incitament för korruption. Därför bedömer Sida att en gynnsammare rättslig miljö inte bara är nödvändig för att öka människors möjlighet till rättvisa inför lagen utan är också en förutsättning för en mer gynnsam privatsektorutveckling och tillväxt för landet. En holistisk ansats till arbetet med ökad rättvisa inför lagen är nödvändig³⁴. Tidigare erfarenhet visar på vikten av att utgå från de behov av ett fungerande rättsväsende, som kvinnor och män, flickor och pojkar som lever i fattigdom själva formulerar.³⁵ I Etiopien kan man dömas till fängelsestraff från 9 års ålder i vanlig domstol.

Lagstadgade restriktioner³⁶ för inhemsk resursmobilisering och utländsk finansiering gör att några av Etiopiens viktigaste civilsamhällesorganisationer som arbetar med mänskliga rättigheter riskerar att försvagas. Exempelvis har staten förbundit sig att förverkliga bestämmelserna i lagarna om förebyggande av sexuella kränkningar av barn och alla former av utnyttjande av barnarbete. Utan möjligheter till uppföljning och ansvarsutkrävande spelar ett sådant åtagande ingen roll annat än på pappret. Sida föreslår att Sverige utvecklar samarbetet med civilsamhällesorganisationer för kapacitetsuppbyggnad i vad de anser vara kritiska områden för

---

³³ ibid

³⁴ Ett helhetsgrepp kan inkludera domarutbildning, stärkande av ett mer effektivt rättsväsende som främjar kvinnors och barns rättigheter, tillgång till rättslig prövning, juridiskt stöd, och kapacitetsuppbyggnad av offentliga sektorn.

³⁵ A Guide to Equal Access to Justice Programmes, Sida, April 2011

³⁶ Lagen föreskriver att endast inhemska etiopiska organisationer i det civila samhället kan bedriva arbete inom demokrati och mänskliga rättigheter. Lagen begränsar deras finansiering till att utländsk finansiering inte får överstiga tio procent av deras totala finansiering. Övriga internationella civilsamhällesorganisationer utgör huvuddelen av det civilsamhällesorganisationer i Etiopien och har överhuvudtaget inte juridisk rätt att arbeta med rättighetsfrågor. Alla organisationer är dessutom styrda av 30/70 regeln som genom en tolkning av vad som räknas som program- respektive administrationskostnader har gjort möjlighet till verksamhet ytterligare begränsad.

sin verksamhet i syfte att stärka möjligheter för ansvarsutkrävande. Med en stark tradition av stöd till att upprätthålla demokrati och mänskliga rättigheter samt lång erfarenhet av arbete med civilsamhället i Etiopien och ett flertal länder med liknande repressiv hållning gentemot civilsamhällets organisationer, bedömer Sida att Sverige är väl lämpat för att verka för ett ökat utrymme och stärkt kapacitet i det civila samhället. Här har Sverige redan idag erfarenhet av att spela rollen som katalysator för en effektivare dialog genom att aktivt delta i och stärka olika dialogforum, inklusive sektorarbetsgrupper, tekniska givargrupper samt genom att stödja forskning för att skapa underlag för en dialog. Flera internationella aktörer, t.ex. DfID, USAID, Nederländerna, Irish Aid, EU och Världsbanken, bedriver liksom Sverige samarbete inom området och deltar i den politiska dialogen om förändrad roll och förutsättningar för civilsamhället.

Sidas bedömning är att etiopiska civilsamhällesorganisationer kan spela en innovativ och konstruktiv roll för att främja respekten för mänskliga rättigheter, t.ex. genom medborgarutbildning, främjande av rättigheter för utsatta grupper såsom barn, kvinnor och personer med funktionsnedsättningar, jämställdhet, god samhällsstyrning, opinionsbildning, effektivitet i rättsväsendet och konfliktlösning. Även om inflytandet för civilsamhällets organisationer är begränsat på federal nivå så är de fortsatt viktiga aktörer för att arbeta med förändring nära människor och deras behov inom alla resultatområden. Arbetet för ökat utrymme, kapacitet och ökat inflytande för civilsamhällets organisationer i Etiopien är avgörande för att skapa ett levande och pluralistiskt civilt samhälle som kan spela mer aktiv roll i den politiska dialogen och påverkansarbetet. På kort till medellång sikt är det inte realistiskt att tro att den restriktiva lagstiftningen vad gäller utrymmet för det civila samhällets organisationer att verka för demokrati och utveckling samt yttrande- och mötesfrihet kommer att lätta. Givet detta gör Sida bedömningen att Sverige bör bidra till att stärka organisationernas kapacitet att verka inom de rättsliga ramar som ges för att på sikt påverka lagstiftningen och dess tillämpning. Sverige kan stötta detta med en tydlig politisk dialog.

Inte bara organisationer inom det civila samhället, utan också den privata sektorn har en potential och en viktig roll att spela när maktrelationer behöver förändras. De kan t.ex. bidra till att hålla staten ansvarig och kräva mer insyn. Större investeringar kan bli en drivkraft och bidra till ökat deltagande också på lokal nivå om de genomförs på rätt sätt. Det kan bidra till ökad social dialog och stärka löntagarnas rättigheter.

Tillgång till information är centralt för åtnjutandet av mänskliga rättigheter och en viktig byggsten för ökad egenmakt, beslutsfattande, företagande och deltagande. Utvecklingen under de senaste åren visar på en negativ trend. Bakomliggande orsaker inkluderar restriktiva lagar och deras genomförande, bristfällig IKT-infrastruktur, ett likriktat medielandskap, brist på nätverk

mellan människor, svag kapacitet hos institutioner samt brist på skriv- och läskunnighet där flickor och kvinnor är starkt överrepresenterade. Sida bedömer att erfarenheter av att arbeta på lokal nivå samt starka och långvariga relationer i utvecklingssamarbetet med Etiopien utgör en fruktbar grund för att arbeta med tillgång till information och andra utmanande frågor.

Trots att kvinnors rättigheter är juridiskt erkända av internationella konventioner, den etiopiska konstitutionen och den nationella lagstiftningen finns det fortfarande stora politiska och sociala orättvisor mellan könen. Enligt internationella indikatorer för jämställdhet är Etiopien ett av de länder i världen som har högst nivå av ojämställdhet.³⁷ Bristen på jämställdhet är utbredd inom alla områden i samhället liksom våld mot kvinnor och flickor. Handel med kvinnor och barn sätter kvinnors och flickors säkerhet på spel. Svaga institutioner på både federal och regional nivå med låg kapacitet att följa upp tillämpandet av de lagar som skyddar kvinnors och flickors rättigheter utgör en av utmaningarna.

Några av de viktigaste jämställdhetsutmaningarna är kopplade till sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter (SRHR), där brist på information och makt för kvinnor återkommer som ett grundläggande problem. Sexuell och reproduktiv ohälsa utgör en väsentlig del av kvinnors ohälsa i Etiopien. SRHR handlar också om grundläggande rättigheter för kvinnor, deras möjlighet att aktivt delta i samhällslivet samt för att trygga hushållens inkomster och ekonomi. Könrelaterat våld är utbrett och det finns en institutionaliserad uppfattning om att våld mot kvinnor i hemmet är accepterat³⁸ och att könsstympning är önskvärt. Sjuttio procent av alla kvinnor beräknas vara könsstympade. Siffran är visserligen sjunkande i åldersgruppen 0-14 år, men fortfarande könsstympas 24 % av alla flickor i detta åldersspann. Brister i SRHR bidrar till att hålla kvar etiopiska flickor och kvinnor på låga utbildningsnivåer, skapar oönskade graviditeter och osäkra aborter samt upprätthåller en bristande ekonomisk egenmakt. Därför bör Sverige fortsatt bidra till att dessa brister hanteras.

Att Sverige länge prioriterat SRHR har bidragit till en stor samlad kunskap och kompetens inom området. Sverige har under lång tid nått goda resultat genom kontinuerligt arbete på nationell, regional och lokal nivå för att stärka kvinnors ekonomiska egenmakt och minska könsrelaterat våld, särskilt kvinnlig könsstympning. Stödet har omfattat samarbete med lokala myndigheter såsom polis- och domstolsväsendet, lokalsamhällsgrupper och kvinnorrättsorganisationer.³⁹

---

³⁷ Gender Gap Index: 118th out of 135 countries, Global Gender Gap Report 2012

³⁸ I en kartläggning från 2012 svarade 81,9% av kvinnor i åldern 15 - 49 att de accepterar och rättfärdigar att en man behandlar sin hustru med våld³⁸. Könsstympning är vanligt förekommande och vissa studier anger att så mycket som 70 % av alla kvinnor och flickor är drabbade.

³⁹ Strategirapport Etiopien 2011 - 2012

3.1.2 Förväntade Resultat

Tabell 2. Resultat för resultatområde 1: Rättigheter, ansvarsutkrävande och deltagande	
Resultat	Källa
1.1 Ökad tillgång till rättvisa inför lagen för människor som lever i fattigdom	OHCHR publication of the 2014 UPR Mo Justice Annual Report 2013 Unicef report on child protection, 2014
1.2 Ökad tillgång till information på lokal nivå	Freedom House – Freedom of the press annual report, 2013 UN Women Gender Joint Programme, annual report, 2013
1.3 Ökad kapacitet i det civila samhället att utkräva ansvar av regeringen	Charities and societies Agency report, 2013 Civil society support programme annual review, 2014
1.4 Ökad tillgång till sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter	www.data.worldbank.org/indicator Men engage report

3.1.3 Genomförande

Ingångar till institutioner på federal nivå, regional och lokal nivå samt genom civilsamhället har identifierats. En lokal ansats ökar möjligheten till kopplingar mellan formella och informella system för rättvisa och information och på så sätt skapas också utrymme för människors samtal och påverkan på en sociokulturellt trygg arena. Därmed stärks det sociala kontraktet såväl mellan stat och individ som mellan människor. En av de största utmaningarna på lokal nivå är hur man kan skapa bättre förbindelser mellan sociala domstolar och den formella rättvisan. De flesta medborgare har inte tillgång till det formella rättsväsendet och här kan Sverige både bygga vidare på tidigare stöd och hitta nya partners i lokal förvaltning, med civilsamhällets organisationer och universitet.

Kapacitetsuppbyggande stöd kommer att ges inom området för opinionsbildning och inhemsk resursmobilisering särskilt för etiopiska civila samhällets organisationer som begränsas av lagen tillsammans med universitet och privata sektorn. Vidare planeras stöd till samfinansierade fonder och gemensamma program för att nå de mest marginaliserade och utsatta befolkningsgrupperna. Sverige bör också undersöka möjligheten att delta i EUs civilsamhällesfond inom vilka etiopiska enskilda organisationer tillåts finansiering för att arbeta med demokrati och mänskliga rättigheter.

För att öka kostnadseffektiviteten i detta resultatområde som ofta präglas av små och lokala aktörer eller specifika program är det väsentligt att Sverige försöker finna multigivarprogram och större paraplymodaliteter för stöd till civila samhällets aktörer. Sverige kan bidra till detta genom partnerskap med det internationella och etiopiska civila samhällets organisationer. Vidare bör Sverige sträva efter att stödja dialogutrymme mellan regeringen och det civila samhällets

organisationer för att öka den ömsesidiga förståelsen och på så sätt skapa utrymme för ökad samverkan. Initialt bör detta ske på lokal myndighetsnivå där erfarenheten visar att förståelsen för vad civila samhället kan åstadkomma är större och mindre präglad av misstänksamhet.

Rättsväsendet och media är två områden som är relativt nya för Sverige i det etiopiska samarbetet. Potentiella partner inkluderar multilaterala organisationer, universitet, lokala myndigheter, demokratiska institutioner och civilsamhällesorganisationer. Stöd till statliga myndigheter som samarbetar med andra ickestatliga organisationer, som t ex den etiopiska människorättskommissionen och ombudsmannen, kan bidra till att uppnå en förbättrad tillgång till rättvisa och information. Sverige bör ytterligare utforska alternativa kanaler för att uppnå resultat inom områdena tillgång till information och yttrandefrihet.

Sverige har spelat en avgörande roll när det gäller rättshjälp så långt som tio år tillbaka där man arbetat med etiopiska kvinnorrättsorganisationer och med alternativa system för tvistlösning. Sveriges samarbete med den etiopiska kommissionen för mänskliga rättigheter i syfte att tillhandahålla rättshjälp på lokal nivå genom regionala universitet och med civila samhällets organisationer bör utvidgas kvantitativt och kvalitativt. Det bedöms kunna bidra till att uppnå en förbättrad tillgång till rättvisa inför lagen och tillgång till information, samt följa upp Etiopiens MR-åtaganden. Sverige avser också stödja barnens utsatthet i dessa sammanhang, t.ex. så kallade *Child Friendly Courts*, som tillgodoser både unga brottsoffers och förövares behov av anpassat system.

Andra givare inom rättsområdet är framförallt Storbritannien, Frankrike och USA.⁴⁰

Ökad tillgång till information kan ske genom att öka kvinnors deltagande samt utbilda kvinnor och ungdomar i IKT på lokal nivå. Detta kan ske genom att öka mångfald och kvalitet i både nya och traditionella medier, stärka förutsättningar för kommunikations- och informationskanaler och en förbättrad tillgång till informations- och kommunikationsplattformar för kvinnor, män, flickor och pojkar. Aktörer i detta arbete kan vara ungdomar, religiösa ledare och kulturella organisationer. Stöd till nätverksbyggande kommer också att öka det horisontella informationsflödet mellan människor och grupper.

Sidas förslag innebär att arbeta både förebyggande genom att öka medvetenheten parallellt med insatser för förbättrade skyddsmekanismer för flickor och kvinnor. Dessa bör inkludera sexualitetsutbildning, tillgång till preventivmedel och tillgång till säkra aborter. Insatser för att engagera pojkar och män i arbetet för att förändra attityder och traditioner är en viktig dimension

---

⁴⁰ Mapping of Donor Support to the security and justice Sector in Ethiopia, March 2013, Justice and Conflict Sub-group under the Development Assistance Group

för att nå goda resultat. Tidigare erfarenheter av att främja kvinnors delaktighet i beslutsprocesser på lokal nivå, och engagemang som bygger på samarbete med traditionella och religiösa ledare har ökat förståelsen för kvinnors rättigheter, minskat det könsbaserade våldet och ökat kvinnors ekonomiska egenmakt.

3.1.4 Risker och möjligheter

Tabell 3. Risker för resultatområde 1: Rättigheter, ansvarsutkrävande och deltagande		Riskvärde	
Resultat	Risk (möjlighet)	Risk	Möjlighet
1.1 Ökad tillgång till rättvisa inför lagen för människor som lever i fattigdom	Oklarhet rörande den etiopiska regeringens vilja vad det gäller att låta givare arbeta med detta område på nationell nivå. Potentiella spänningar mellan politik och religion. Möjlighet: Policys på plats i relation till mänskliga rättigheter och kvinnors ekonomiska egenmakt.	Hög	Medel
1.2 Ökad tillgång till information på lokal nivå	Risk: Fortsatt bristfällig ICT-infrastruktur och hög korruption inom ICT-sektorn. Juridiska påföljder på förändringsaktörer. Potentiella spänningar mellan politik och religion. Möjlighet: Policys och åtaganden på plats rörande utvidgandet av ICT-infrastruktur.	Medel	Medel
1.3 Ökad kapacitet i det civila samhället att utkräva ansvar av regeringen	Risk: Korruptions samt breddad implementering av restriktiva lagar. Möjlighet: Hög motståndskraft inom civila samhället och kapacitet att hitta nya sätt att arbeta och mobilisera finansiering.	Medel	Medel
1.4 Ökad tillgång till sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter	Risk: Potentiella spänningar mellan politik och religion. Svårighet att arbeta med påverkansarbete på grund av lagstiftning Möjlighet: Politisk vilja finns, jämställdhet viktig del av GTP. Öppning setts för att arbeta preventivt med könsrelaterat våld	Medel	Hög

De största riskerna inom resultatområdet rör risken för fler nya lagar eller ytterligare restriktiva tolkningar av befintliga lagar som minskar det demokratiska utrymmet. En annan risk inom detta resultatområde, liksom inom övriga resultatområden, är korruption. En tredje identifierad risk är risken för minskad politisk vilja att tillåta givare att arbeta inom demokrati- och MR-området på nationell nivå. Även otydlighet mellan dels den verkställande, lagstiftande och dömande makten, samt potentiella spänningar mellan politik och religion utgör en risk. Ansatsen är att genom stöd till civila samhället, institutioner och media kan riskerna hanteras och förutsättningar för reformer grundläggas.

Stöd till institutioner som bidrar till att öka deras oberoende ses också som viktigt, att stärka deras möjligheter att implementera lagar som främjar kvinnors, mäns, pojkars och flickors rättigheter och på så sätt underlätta för medborgare att kräva sina rättigheter. Detta kan bidra till minskad korruption, en demokratisk kultur och ett mer reformvänligt klimat. Risken för att den etiopiska regeringen skulle vilja se en minskad givarinblandning på nationell nivå kan mötas genom att stödet fokuseras till regionala myndigheter, till exempel till de fyra utvecklingsregionerna.

Genom stöd till civila samhället och andra demokratiseringsaktörer, såsom media, kan också nämnda risker i viss utsträckning hanteras. Civila samhället i Etiopien har visat prov på en hög motståndskraft när det handlar om att anpassa sig till ett krympande utrymme att verka inom. Genom att rikta stöd till aktörer som har kapacitet att manövrera inom gränserna för det politiska och juridiska ramverket finns möjlighet att hantera riskerna på ett konfliktkänsligt sätt. Genom stöd till plattformar för dialog ges civila samhället möjlighet att i större utsträckning hålla regeringen ansvarig för dess politik samt att påverka beslutsfattandet samt policyprocesser. Erfarenheter visar att stöd till civilsamhället i kombination med stöd till kapacitetsuppbyggnad och stärkande av institutioner är ett effektivt sätt att uppnå resultat.⁴¹ Att skapa en balanserad portfölj så att man sprider riskerna associerade till stöd till civila samhället (risk för minskat handlingsutrymme) och till institutionsuppbyggnad (risk för minskad politisk vilja och ökad politisering av institutioner) blir viktigt.

3.1.5 Kostnader

Det snäva politiska och juridiska utrymmet för civila samhället har bidragit till att många organisationer är små och kapacitetsvaga. Detta samt den restriktiva lagstiftningen gör att civila samhällets kapacitet och möjligheter att absorbera stöd är begränsat. Ett kostnadseffektivt sätt som Sverige har hanterat detta på i Etiopien är att framför allt kanalisera stöd till civila samhället genom en paraplymodalitet. Sida bedömer att denna form av civilsamhällesstöd är ett viktigt instrument för ett fortsatt brett och pluralistiskt civilsamhällesstöd då det har minskat behovet av biståndsadministrativa resurser, möjliggjort större volymer, samt bidragit till kapacitetsutveckling av ett stort antal mindre organisationer.

När det gäller samarbete med statliga institutioner har Sverige samt givargruppen inom demokrati, förvaltning och rättvisa goda erfarenheter av att nå kostnadseffektivitet genom givargemensamma program. Sverige kanaliserar för närvarande stöd inom jämställdhetsområdet till UN Women, och det finns även befintliga FN-program inom demokrati och förvaltning på regional nivå som Sverige skulle kunna gå in i.

---

⁴¹ Strategirapport 2011-2012

Sida föreslår en allokering för resultatområdet på 300 MSEK. Beräkningen är tentativ och beroende av faktorer som reglerar civilsamhällesorganisationernas verksamhet men också utifrån möjligheterna att ingå i större multilaterala program med andra utvecklingspartners.

3.1.6 Uppföljning och utvärdering

Resultatrådets och resultatens natur kommer att kräva en uppföljningsmetod som dels kan följa upp kvalitativa aspekter av förändring, dels mer kvantitativt baserade indikatorer som i högre utsträckning kan indikera trender. Dessa senare kommer att omfatta exempelvis *World Press index* och *World Governance indikatorn*. S.k. *Outcome mapping* kommer att användas för den kvalitativa uppföljningen. Det finns ett stort behov av kunskap kring kvalitativa resultat varför detta också kommer bidra till kapacitetsutveckling. Uppföljning kommer att ske på olika nivåer och proxyindikatorer eller mer programrelaterade sammantagna resultat aggregeras. I tillägg kommer externa och interna utvärderingar genomföras och där så är möjligt samverkan med andra givare att utforskas.

3.2 Resultatområde 2: Hållbar försörjning med fokus på ökad sysselsättning särskilt för kvinnor

3.2.1 Varför ska Sverige bedriva utvecklingssamarbete inom resultatområdet?

Produktiv sysselsättning är länken mellan tillväxt och minskning av inkomstrelaterad fattigdom. Sverige föreslås bedriva utvecklingssamarbete inom resultatområdet eftersom inkomstrelaterad fattigdom är en av Etiopiens viktigaste utvecklingsutmaningar under de kommande åren. Den stora och växande befolkningen har behov av fler möjligheter till högre inkomster än vad som finns idag och reformviljan finns. Insatser som kan bidra till att målgruppen får ökade möjligheter till inkomster och jobb kommer därför bidra till en mer inkluderande tillväxt.

För att sig an denna utmaning lägger Etiopien i GTP stor tilltro till strukturomvandling – där jordbruket ska bli mer produktivt och andra sysselsättningskapande sektorer som servicesektorn och tillverkningsindustrin ska växa och öka i betydelse. Bland annat förväntas små och medelstora företag bidra till att skapa 3 000 000 jobb och i tillverkningsindustrin ytterligare tiotusentals jobb under femårsperioden. Den privata sektorn – inte minst mikro, små och medelstora företag (MSME), men även större och mer etablerade företag – är de viktigaste aktörerna i denna förändringsprocess. Men den är liten och lågproduktiv och verkar i ett begränsande och ogynnsamt affärsklimat, och har därför svårt att skapa de inkomst- och sysselsättningsmöjligheter som krävs. För att möjliggöra en matchning av utbud och efterfrågan

på arbetsmarknaden, vid en tidpunkt som så tydligt präglas av strukturomvandling, krävs att kompetens och kapacitet hos kvinnliga och manliga arbetstagare och institutioner anpassas.⁴²

Ytterligare minskning av inkomstrelaterad fattigdom kommer i stor utsträckning vara beroende av landets möjlighet att nå produktivitetshöjning och ökad konkurrenskraft inom framförallt jordbruk-, service, och industrisektorn. Här spelar affärs- och investeringsklimatet en viktig roll.

Ett förbättrat affärsklimat liksom fungerande och tillgängliga marknader, där den privata sektorn kan växa, bli mer produktiv och konkurrenskraftig är därför av avgörande betydelse för sysselsättningsskapande. MSME står för merparten av sysselsättningen och är ofta verksamma i den informella sektorn, där kvinnligt entreprenörskap är överrepresenterat.⁴³ Endast 7000 formella företag registreras varje år vilket innebär en låg formaliseringsgrad jämfört med andra låginkomstländer.⁴⁴ Affärsklimatet är inskränkt, där brist på tillgång till finansiella tjänster och mark samt en svårtillgänglig byråkrati utgör hinder framför allt för de mindre företagen. Stora statliga och privata företag har ett lättare manöverutrymme.

Begränsad tillgång till information samt låg utbildningsnivå hos arbetstagarna utgör andra hinder. Bristen på ekonomisk egenmakt för kvinnor påverkar också den ekonomiska tillväxten.⁴⁵ Eftersom det är ett mångdimensionellt problem bör det adresseras genom flera angreppssätt. Ett exempel är det framgångsrika arbetet att stärka kvinnors möjligheter till landrättigheter på lokal och regional nivå genom att arbeta med institutionellt stöd till berörda institutioner och organisationer.

Inom privatsektorutveckling i Etiopien har Sverige nått goda resultat genom att bidra till att skapa dialogforum där representanter för stat och privatsektor kan mötas. Liknande stöd till dialog med fokus på marknadskonkurrens och den rättsliga miljön inom information och kommunikation bör utvecklas. Sida bedömer att detta är ett område där Sveriges mervärde i form av trovärdighet och kvalitet kan bidra till goda resultat och fylla en medlande roll mellan olika aktörer. Hushållens inkomster och benägenhet att ta risker och investera för en tryggad försörjning, behöver kompletteras med sociala skyddsnät.

Mot denna bakgrund föreslår Sida att det svenska utvecklingssamarbetet inom detta resultatområde på ett brett sätt bör inriktas mot att adressera de primära flaskhalsar som identifierats i problemanalysen genom (i) Fler produktivt sysselsatta i mikro, små och medelstora företag (MSME), (ii) Förbättrat affärsklimat för hållbar, inkluderande näringsverksamhet.

---

⁴² Growth and Transformation Plan, GoE (2010), Ethiopia's Climate Resilient Green Economy Strategy, GoE (2011), Article IV Consultation, IMF (2013), Conflict Analysis and Mapping of Ethiopia, Sida Helpdesk on Human

⁴³ Solomon D, 2010

⁴⁴ Survey of Micro and Small Enterprises, 2013

⁴⁵ Unleashing the Potential of Ethiopian Women – Trends and Options for Economic Empowerment", World Bank, June 2009

Sambanden som binder samman förändringskedjan¹ grundar sig på internationell forskning inom marknadsutveckling till förmån för fattiga människor⁴⁶, på aktörsintervjuer⁴⁷ och på befintliga analyser av Etiopien och dess ekonomi⁴⁸.

3.2.2 Resultat

Tabell 4. Resultat för resultatområde 2: Hållbar försörjning med fokus på ökad sysselsättning särskilt för kvinnor	
Resultat	Källa
2.1 Fler produktivt sysselsatta i mikro, små och medelstora företag (MSME)	GTP, 2014 MSME survey 2013
2.2 Förbättrat affärsklimat för hållbar och inkluderande näringsverksamhet	GTP, 2014
2.3 Ökad tillgång till sociala skyddsnät	Implementation and Review Mission Report 2013/2014

3.2.3 Genomförande

Delar av stödet som föreslås är områden där Sverige har haft begränsat engagemang under den tidigare strategiperioden och Sida föreslår en succesiv utveckling av portföljen i takt med en ökad årlig volym. Samarbetspartners och insatser behöver identifieras. Sverige har en gedigen internationell kunskapsbas och erfarenhet av att stödja inkluderande tillväxt i flera andra länder, och denna internationella erfarenhet är ett mervärde. Den stora andelen ungdomar på arbetsmarknaden och kvinnors svårigheter att ta sig in på densamma gör ungdomar och kvinnor till viktiga målgrupper, liksom MSMEs.

Med det breda angreppssätt som föreslås så kan dessa aktörer vara marknadsaktörer (MSMEs, större företag eller organisationer i det civila samhället) och/eller de aktörer som sätter eller påverkar spelreglerna för marknaden (stat, myndigheter, branschorganisationer). Universitet och utbildningsinstitutioner kan också spela en viktig roll.

Allt stöd ska ha ambitionen att verka katalytiskt och marknadsutvecklande, och bidra till långsiktig ekonomisk, social och miljömässig hållbar utveckling. Sverige bör sträva för samfinansierade insatser med bilateral och multilaterala biståndsorganisationer.

Insatser för ett mer gynnsamt affärsklimat inklusive landreformer (genom statliga reformer eller genom branschorganisationer), stöd till värdekedjor med potential och av stor betydelse för

⁴⁶ "What Works In Market Development?", Sinha, Holmberg, Thomas (2013)

⁴⁷ Huvudsakligen på ett aktörskonsultationsmöte i Addis Ababa i Mars 2014

⁴⁸ "Decent Work Country Profile Ethiopia", ILO (2013), "Structural Transformation in Ethiopia: An Employment Perspective" (2014), "Employment Challenges in Ethiopia", Kibru (2012), "Article IV Consultation Report", IMF (2013), "Growth and Transformation Plan" (2010) and Progress Report (2014), "Ethiopia's Climate-Resilient Green Economy" (2010)

målgruppen, insatser för innovation och utveckling av kreditsäkerheter för MSMEs (t.ex. *warehouse receipt system* och kreditinformationsbyråer) kan bli aktuella. Andra innovativa finansieringsformer, som garantier och innovationsfonder för delfinansiering av innovativa affärsidéer inom områden av betydelse för fattiga, kan också bli aktuella för att fylla temporära gap där lokala banker och riskkapitalister i dagsläget tvekar. Ett genomförande av resultatområdet bedöms vara möjligt trots de rådande förutsättningarna - d.v.s. de begränsningar som Etiopiens nuvarande ekonomiska utvecklingsmodell innebär. En reformvilja som bland annat yttrat sig i en relativt välfördelad tillväxt sedan millennieskiftet⁴⁹, en svag men tilltagande privat sektor och ökade kapitalinflöden från både lokala och internationella investerare är några positiva tecken på att utvecklingen går åt rätt håll.

3.2.4 Risker och möjligheter

Tabell 5. Risker och möjligheter för resultatområde 2		Riskvärde:	
Resultat	Risk	Riskvärde	Möjlighet
2.1 Fler produktivt sysselsatta i mikro, små och medelstora företag (MSME)	Statens finansieringsagenda tränger ut hållbara investeringssystem;	Medel	Medel
	Statens begränsade kapacitet sätter gränser för marknadsplatsernas utseende och övervakning; Investerare begränsas av vanemässigt tänkande och hämmar innovation samt förändring; Sverige är en liten biståndsaktör inom ett stort, viktigt och nu i givarkretsar tilltagande utvecklingsområde, vilket begränsar informationstillgång och politisk hävstång	Hög	Medel
2.2 Förbättrat affärsklimat för hållbar och inkluderande näringsverksamhet	Statens begränsade kapacitet sätter gränser för marknadsplatsernas utseende och övervakning	Hög	Medel
	Näringslivets aktörer begränsas av vanemässigt tänkande och hämmar innovation samt förändring	Hög	Medel
	Sverige är en liten biståndsaktör inom ett stort, viktigt och nu i givarkretsar tilltagande utvecklingsområde, vilket begränsar informationstillgång och politisk hävstång	Hög	Medel
2.3 Ökad tillgång till sociala skyddsnät	Att system och institutioner för sociala skyddsnät har låg kapacitet att nå ut till identifierade, utsatta kvinnor	Låg	Hög

Huvudsakliga risker på vägen mot resultatuppfyllnad relaterar till det övergripande ekonomiska och politiska klimatet (se IMF:s riskinventering), med mer indirekta effekter på aktörers

⁴⁹ Tredje starkast tillväxt i världen och ekonomisk jämställdhetskoefficient i nivå med OECD:s medelvärde

kapaciteter och svårförutsägbara juridiska ramverk. De relaterar också till mer interna risker vad gäller egen kapacitet, den politiska relationen till Etiopien och biståndets roll i utrikespolitiken mer övergripande. De interna riskerna hanteras genom en viss återhållsamhet i resultatformulering och målsättning samt genom en väl formaliserad intern konsultationsprocess kring biståndsförvaltning och relaterad måluppfyllnad i Etiopien.

En nyligen genomförd konfliktanalys⁵⁰ av Etiopien målar upp en skenbart stabil ekonomisk utveckling med allvarliga oroshärddar som bubblar under ytan; en analys som återkommande betonar riskerna med fattigdom och snedfördelade utvecklingsvinster i landet. Faktorer som auktoritära metoder, svag teknokratisk integritet i form av korruption och låg autonomi och begränsningar vad gäller kunskap och hantering av marginaliserade grupper utgör risker som kan hota utvecklingssamarbetets framgång och stabilitet.

3.2.5 Kostnader

Genom en välfokuserad insatsportfölj kommer Sverige att kunna använda sig av och vidareutveckla den kompetens som finns inom den privata sektorn, stimulera grön tillväxt som gynnar fattiga män och kvinnor, pojkar och flickor. Synergier mellan de resultat som föreslås förväntas bli betydande. För att uppnå kostnadseffektivitet ska Sida identifiera strategiska partners och på så sätt sikta in sig mot ett mindre antal större strategiska bidrag i kombination med några mindre bidrag för att stödja innovativa tillvägagångssätt med stor potential.

En kostnad om totalt 400 MSEK för strategiperioden för resultatområdet bedöms rimligt för att kunna förverkliga resultatområdets potential. En successiv ökning av den årliga allokeringen planeras.

3.2.6 Uppföljning och utvärdering

De indikatorer som föreslagits för detta område hämtas i huvudsak från GTP och uppföljningen kommer sålunda att genomföras av den etiopiska staten. Kompletterande uppgifter kommer att inhämtas av IMF, Världsbanken, ILO och egna undersökningar efter behov och tillgång. Eftersom GTP överlag redovisar indikatorer för utvecklingstrender som beror på mängder av andra faktorer än det svenska utvecklingssamarbetet med Etiopien, så kommer dessa aggregerade indikatorer emellertid inte specifikt kunna mäta resultat av det svenska biståndet. Däremot kan det svenska mervärdet och bidraget mycket väl analyseras i förhållande till denna resultatanalys. Resultatuppföljning och utvärdering kommer också ske inom de av Sverige finansierade projekten. Inom entreprenörskapsområdet kommer särskilda indikatorer för tillväxt, lönsamhet

---

⁵⁰ Sida Helpdesk on Human Security: Conflict analysis and mapping of Ethiopia, 2013

och systemrelaterade effekter från företagens aktiviteter att läggas upp i verksamhetens genomförande.⁵¹

3.3 Resultatområde 3: Miljömässig hållbarhet och ökad motståndskraft särskilt för kvinnor

3.3.1 Varför ska Sverige bedriva utvecklingsamarbete inom resultatområdet?

Som nämnt under utvecklingsutmaningar lever 85 % av Etiopiens befolkning på landsbygden och får sin försörjning från ett omodernt, småskaligt jordbruk. Ekonomin för småskaliga jordbrukare såväl som Etiopien i sin helhet är därmed starkt beroende av ett hållbart nyttjande av naturtillgångarna. Jordbrukets förmåga att försörja småskaliga jordbrukare måste öka, eftersom detta är en förutsättning för en mycket stor del av befolkningens försörjning. För att möjliggöra utvecklandet av andra ekonomiska sektorer är det dock väsentligt att samtidigt möjliggöra en övergång till andra sysselsättningsområden via t.ex. utvecklandet av småskaliga företag. Ett stärkande av den miljömässiga hållbarheten och motståndskraften mot klimatförändringarna behöver således hantera miljöproblemen associerade med småbrukarmiljön samtidigt som man bygger kapacitet och system som tillgodoser miljömässig hållbarhet i de ekonomiska sektorer som växer snabbt i Etiopien. Ovanstående utgör det grundläggande argumentet varför Sverige ska bedriva utvecklingsamarbete inom resultatområdet.

Utöver miljöproblemen associerade med småbrukarmiljön, som har sin huvudsakliga orsak i ohållbara brukningsmetoder som leder t.ex. till markförlitning, avskogning och överbetning, så innebär klimatförändringarnas effekter en ökad utsatthet för främst kvinnor och barn som lever i fattigdom och är särskilt utsatta. Klimatförändringarnas effekter kan leda till brytpunkter (s.k. *tipping points*) som om de överträds leder till ökad fattigdom, ökad brist på livsmedelstrygghet samt ökad risk för konflikter. Det bör poängteras att de naturresursrelaterade spänningar som många regioner i Etiopien dras med inte främst beror på total avsaknad av naturresursförvaltning, utan snarare på svaga, orättvisa och icke inkluderande system. Stärkt fysisk planering och sektoriell integrering samt naturresursförvaltning, kopplat med mer hållbara brukningsmetoder, kommer stärka den miljömässiga resiliensen på hushållsnivå såväl som på samhällsnivå. Givet ovan nämnda relation till konfliktrisker finns även potential att bidra till stärkt resiliens ur ett konfliktperspektiv. Stärkande av miljömässig hållbarhet, genom bl.a. en omställning till mer hållbara brukningsmetoder, leder till en mer effektiv användning av naturresurserna och ett mer produktivt jord- och skogsbruk. Detta får också positiva effekter på livsmedelstrygghet vilket är en central utvecklingsutmaning och ett viktigt mål för Etiopien.

---

⁵¹ Riktlinjer för detta arbete kommer vara OECD:s Results Standard och the Operational Guide for the Making Markets Work for the Poor (M4P) Approach att beaktas. På samma sätt beaktas aktuella resultatriktlinjer av typen Practical Guidelines for Measuring Results in Challenge Funds (DCED, 2013), Donor Partnerships with Business for Private Sector Development. What can we Learn from Experience? (DCED, 2013)

Även om uppfyllelsen av MDG 7 inte går enligt plan ligger Etiopien i framkant vad gäller stärkt miljö- och klimatomfattig resiliens och regeringen har formulerat en strategi för grön ekonomi för att skydda landet från negativa effekter av klimatförändringar⁵² och förbättrad miljö- och naturresurshantering. Strategin fokuserar på bättre grödor och boskapsproduktion för ökad livsmedelstrygghet, bönders ökade inkomst och minskade utsläpp, att skydda och återupprätta skogarna och skydda ekosystemet, expansion av elproduktion från förnybara energikällor för inhemska och regionala marknader samt en övergång till modern och energieffektiv teknik för industri och transportsektorn.

Etiopien har begränsad kapacitet för fysisk planering och förvaltning av naturresurser. Även om en viss fysisk planering görs⁵³, är implementeringen av planerna mycket bristfällig vilket förhindrar ett hållbart nyttjande av naturresurserna. Den fysiska planeringen för en god och produktiv markanvändning förutsätter flera andra komponenter, bl.a. tillgång till investeringskapital och klargörande av markrättigheter. Att stärka denna planering och förvaltning är därmed viktigt för omställningen till en mer hållbar utveckling. Etiopien har under senaste decenniet kommit ganska långt i utfärdandet av nyttjanderättigheter för befolkningen, med omfattande stöd från bland annat Sverige, men mycket återstår att utveckla och klargöra; rättigheternas omfattning, om den inkluderar utnyttjande av eventuella mineraltillgångar, hur vattenresurser kan nyttjas, om rättigheterna kan användas som säkerhet vid belåning samt hur nyttjanderätt av t.ex. allmänningar ser ut. Dessa otydligheter drabbar i högre grad kvinnor, bl. a. till följd av maktrelationer och sedvänjor, och är viktiga att reda ut samtidigt som den mer övergripande planeringen och förvaltningen av naturresurser görs. Sida bedömer därför att stöd kring markrättigheter är centralt och bör inkluderas i resultatområdet. Tydliga markrättigheter och inkluderande processer är också viktiga för att minska riskerna för landrelaterade konflikter. Detta visar inte minst de nyligen uppblossande konflikterna kring Addis Abebas stadsplan i Oromiaregionen.

Sverige har inom biståndet under lång tid framgångsrikt gett stöd till fysisk planering och naturresursförvaltning i flera länder och regioner. Sverige var under lång tid en av de mer aktiva givarna inom naturbruksområdet i Etiopien och det finns idag mycket tydliga och erkända avtryck från detta tidigare samarbete. Under senare år har Sverige haft en lägre ambitionsnivå inom området men det finns alltså goda förutsättningarna och förväntningar i Etiopien att utöka stödet inom detta område eftersom Sverige ses som en god samarbetspart inom resultatområdet. Sverige är vidare en aktiv samarbetspart i regionen vad gäller miljö- och klimatarbete och det finns goda möjligheter till synergier mellan det regionala samarbetet och ett

---

⁵² Ethiopia's Climate-Resilient Green Economy. Green economy strategy, 2011

⁵³ Fysiska utvecklingsplaner finns etablerade för Addis Abeba och för Oromia

utökat bilateralt samarbete i Etiopien. Det är samtidigt ett område som är starkt underfinansierat trots att behoven är stora i Etiopien⁵⁴.

En central faktor för ett hållbart nyttjande av naturresurserna är en god offentlig förvaltning, vilket omfattar såväl tillräcklig kapacitet på olika nivåer och hos olika samhällsaktörer som ett förvaltningssystem som leder utvecklingen mot ett mer hållbart samhälle. Ett resultat handlar därför om att bidra till utveckling av miljö- och naturresursförvaltningen. Det finns goda förutsättningar för samarbete inom detta resultat eftersom landets egen strategi för en klimatresilient grön ekonomi⁵⁵ lyfter fram incitamentsstrukturer som en viktig komponent i naturresursförvaltningen.

Som angivits ovan har resultatområdet även stor relevans för jämställdhet. Stärkande av markrättigheter, inom föreslagna resultat 1, främjar hushållens och framför allt kvinnors möjligheter att expandera och investera i förbättrat småjordbruk och därigenom stärka hushållsekonomin. Stärkande av miljömässig hållbarhet och motståndskraft mot klimatförändring inom jord- och skogsbruk, inom föreslagna resultat 2, innebär också möjligheterna för småjordbruken att förbättra sin produktion och sin ekonomi, där kvinnor ofta har huvudansvaret för det hushållsnära brukandet och för hushållsekonomin. Möjligheterna att stärka jämställdhet kommer därmed tas till vara genom att resultatområdet genomsyras av ett jämställdhetsperspektiv.

3.3.2 Resultat

Tabell 6. Resultat för resultatområde 3: Miljömässig hållbarhet och ökad motståndskraft särskilt för kvinnor

Resultat	Källa
3.1 Miljömässigt hållbar användning av mark⁵⁶	Tekay and Demel (2001), <i>Deforestation, Wood famine, and Environmental Degradation in Ethiopia's Highland Ecosystems</i> Bezabih and Mintewab (2013), <i>The Land Certification Programme in Ethiopia</i>
3.2 Ett miljömässigt hållbart jord- och skogsbruk	Ethiopia Environmental and Climate Change Policy Brief (2013) Tadele and Manyena (2009), <i>Building disaster resilience through capacity building in Ethiopia</i>
3.3 Förbättrad miljöförvaltning med fokus på styrmedel	Ethiopia Environmental and Climate Change Policy Brief (2013)

⁵⁴ Climate Resilient Green Economy

⁵⁵ http://www.uncsd2012.org/content/documents/287CRGE%20Ethiopia%20Green%20Economy_Brochure.pdf

⁵⁶ Vedertaget begrepp som beskriver hur en lokal eller regional administrativ enhet eller motsvarande planerar mark- och naturresursanvändningen

3.3.3 Genomförande

Resultaten kräver samverkan mellan samhällets olika aktörer, från offentliga institutioner till civilsamhällesorganisationer och privata aktörer samt även enskilda fattiga småbrukare. Offentliga institutioner har en central roll vad gäller fysisk planering och naturresursförvaltning och olika former av samarbete med dessa institutioner är därmed nödvändigt. Det är av särskild vikt att genomförande i konfliktfyllda kontexter präglas av konsultationer och brett deltagande på alla nivåer för att på detta sätt hantera och förebygga eventuella spänningar och konflikter. Sidas stöd inom resultatområdet avser därmed dels stödja kapacitetsutveckling hos aktörerna, dels stärkande av systemen som aktörerna verkar inom t.ex. en mer modern miljö- och naturresursförvaltning. Kapacitetsutvecklingen sker främst med sikte på t.ex. stärkt fysisk planeringsförmåga och förvaltningsförmåga och för t.ex. tydliggörande av markrättigheternas omfattning. Möjliga insatser är stöd till fysisk planering av specifika områden eller stöd till strategiska miljöbedömningar inom en region eller en sektor samt stöd till den kontinuerliga förvaltningen av naturresurserna. I dessa planerings- och förvaltningsprocesser kommer deltagande och insyn vara viktiga komponenter.

Stöd avses även att ges för praktisk tillämpning av mer hållbara brukningsmetoder för att öka den miljömässiga resiliensen i småbrukarmiljön med positiva effekter på jordbrukets produktivitet. Detta kan ske genom metodutveckling inom relevanta institutioner och organisationer men även genom praktiskt genomförande direkt i småbrukarmiljöer eller genom större investeringar inom jord- och skogsbruk, t.ex. med lån och garantier. *Climate Resilient Green Growth* är statens ambitiösa strategi för att styra över till en mer grön och hållbar ekonomi. Denna strategi innebär ett helhetsgrepp i planeringen och förvaltningen för en mer hållbar och därmed resilient samhällsekonomi och kan utgöra en kanal för genomförandet.

Utformningen av en mer modern miljöförvaltning där olika incitamentsstrukturer utgör viktiga komplement till lagar och regelverk, genomförs företrädesvis med offentliga institutioner men även andra samhällsaktörer som näringsliv, investerare och inte minst de människor som lever i fattigdom har en central roll. Det är beteendet av dessa aktörer som ska påverkas med incitamentsstrukturerna, t.ex. miljöekonomiska styrmedel, och de behöver därmed vara med i utformandet av dessa strukturer.

Genomförandet bör präglas av breda angreppssätt som tar tillvara möjligheter till integrering av flera perspektiv av central betydelse för landet. Inte minst är, som analysen ovan visar, en konfliktkänslig ansats viktig inom resultatområdets så att förutsättningar för positiva effekter på konfliktrisker kan byggas in i den kommande insatsportföljen. Enligt samma resonemang är jämställdhetsaspekter av central betydelse för insatserna. Kvinnor har ofta en nyckelroll i småbrukarmiljön, med ansvar för det hushållsnära brukandet och för hushålls ekonomin, och

drabbas särskilt hårt om utsattheten ökar som konsekvens av ohållbara brukningsmetoder och klimatförändringarnas effekter. Ett jämställdhetsperspektiv är därmed av central betydelse i utvecklingen av portföljen och insatser inom resultatområdet.

3.3.4 Risker och möjligheter

Tabell 7. Risker och möjligheter för resultatområde 3		Riskvärde:	
Resultat	Risk	Riskvärde	Möjlighet
3.1 Miljömässigt hållbar användning av mark	Låg kapacitet, framför allt i förvaltningen av naturresurserna, kan riskera svårigheter att uppnå konkreta resultat under strategiperioden Möjlighet att resultatet med en konfliktkänslig ansats även bidrar till att hantera och förebygga eventuella spänningar och konflikter Sverige har en stark komparativ fördel och ses alltjämt som en trovärdig partner inom området	Medel	Hög
3.2 Ett miljömässigt hållbart jord- och skogsbruk	Risk att ökad produktivitet inte leder till mindre ohållbara brukarmetoder, med ökad utsatthet som konsekvens. Risk att nödvändiga investeringar inom jord- och skogsbruk uteblir. Möjlighet då det finns starkt offentligt stöd för försöken att höja produktiviteten i jordbruket. Även möjlighet då Sverige alltjämt anses vara en god samarbetspart inom området. Möjligheter att samarbeta med goda aktörer, inte minst från privata sektorn.	Medel	Hög
3.3 Förbättrad miljöförvaltning med fokus på styrmedel	Användning av kompletterande metoder som incitamentsstrukturer är relativt nytt och det finns risk att tillämpning kan gå långsamt Möjlighet då staten har uttryckt en vilja att tillämpa miljöekonomiska styrmedel	Medel	Medel

3.3.5 Kostnader

Sverige har som nämnts tidigare varit aktiv och uppskattad inom miljöområdet men har under en tid haft en lägre ambitionsnivå. Det finns goda förutsättningar för att återta en mer framträdande roll. Portföljen behöver utvecklas under strategiperioden men förutsättningarna finns för en ökande volym inom området. Sammanlagt föreslår Sida en allokering om 500 MSEK för resultatområdet under strategiperioden. Initialt handlar det om kapacitetsutveckling hos olika samhällsaktörer, inklusive stöd för deras samverkan. Sådant stöd kan ge ingångar för volymmässigt större insatser och investeringar, bl.a. inom utveckling/tillämpning av hållbara brukningsmetoder och sektoriell integrering. För ökad kostnadseffektivitet avser Sida aktivt söka

samarbetsformer och lämpliga initiativ som levererar på flera resultat samtidigt, även inom flera resultatområden. Inom resultatet *Miljömässigt mer hållbart jord- och skogsbruk* finns även möjligheter att med lån och garantier stödja lämpliga investeringar inom jord- och skogsbrukssektorn.

3.3.6 Uppföljning och utvärdering

Sida avser följa upp resultaten inom området med utvärderingar och halvtidsuppföljningar enligt praxis. Sida avser också komplettera uppföljningen genom s.k. operationell forskning som kontinuerligt följer resultat och återkopplar, som samtidigt bygger kapacitet för fortsatt resultatuppfyllelse. Detta är nödvändigt för att på något sätt mäta och analysera hur insatserna enskilt och aggregerat påverkar målgruppernas vardag, t.ex. huruvida insatserna bidrar till mer hållbara brukningsmetoder på hushållsnivå eller hur småjordbrukares resiliens stärks, eller hur kvinnor specifikt påverkas.

4. Implikationer

Sidas resultatförslag och en kommande av regeringen beslutad resultatstrategi kommer att lägga en viktig grund för det fortsatta utvecklingssamarbetet mellan Sverige och Etiopien. Förutom ett fortsatt starkt samarbete med aktörer inom det civila samhället och aktörer inom den privata sektorn föreslår Sida när så är möjligt ett samarbete med statliga institutioner, främst på regional och lokal nivå. Det bedöms öka mervärdet av det svenska utvecklingssamarbetet samt ge ökade möjligheter till dialog på hög nivå. De föreslagna resultatområdena ligger väl i linje med Etiopiens egen utvecklingsplan. Möjligheterna att omsätta och systematisera resultat och framgångsrika metoder i nationella riktlinjer, program och aktiviteter på regional och lokal ökar sannolikt om Sverige kan agera på olika arenor. Det är en styrka att kunna komplettera stöd till aktörer inom det civila samhället och privata sektorn, med aktörer inom staten inte minst på regional och lokal nivå.

Under strategiperioden föreslås ett begränsat programsamarbete inom miljömässig resiliens, tillgång till kapital, lokal förvaltning och SRHR, där nationella program eller särskilda nyckelaktörer i form av demokratiska institutioner eller institutioner för kapacitetsutveckling ses vara den bästa och mest kostnadseffektiva genomförandemöjligheten. Operationaliserat på ett övervägt och balanserat sätt bedöms de positiva faktorerna uppväga eventuella risker med ett sådant samarbete. Sida delar denna analys med flertalet givare i Etiopien. Detta är också i linje med överenskomna biståndseffektivitetsprinciper. Sida gör dock bedömningen att ett samarbete med staten när så är möjligt, ska ske inom ramen för ett brett spektrum av samarbetspartners för att identifiera de viktigaste och lämpligaste aktörerna för förändring och resultatuppfyllelse på kort men också på lång sikt i alla tre resultatområdena.

Resultatförslaget innehåller delar som är relevant för och kan bygga på nuvarande samarbete men innehåller också områden som inte varit specifika delar av den nuvarande landportföljen. Rätten till och tillgång till information, tillgång till rättvisa genom ett stärkt rättsväsende samt resultatområdet miljömässig resiliens kommer att kräva en successivt förändrad landportfölj. Det finns öppningar och möjligheter att arbeta med innovativa metoder och finansieringsmodeller inom alla tre resultatområdena. Kopplingar mellan forskningssamarbetet och resultaten i detta förslag skall också ses som en plattform för innovation och synergier.

Biståndseffektivitet är en central fråga och en fortsatt utmaning, t.ex. hur man kan arbeta för att skapa innovativa arbetssätt inom resultatområdena och arbeta med synergier mellan dem, utan att skapa administrativa bördor och minskad förutsägbarhet för samarbetspartners. Möjligheter finns både i existerande tvärsektoriella program med statliga institutioner och i multilaterala program, men också att tematiskt fokusera samarbetet med civilsamhällesorganisationer och att i så hög utsträckning som möjligt använda existerande resultatbaserade system för rapportering⁵⁷. Resultatförslaget är väl i linje med EUs gemensamma strategi för utvecklingssamarbetet med Etiopien. Samordningsvinster bedöms som stora, särskilt som Sveriges strategi sammanfaller tidsmässigt med EU-strategin, samt fas 2 av Etiopiens utvecklingsplan, GTP II.

---

⁵⁷ Aid Modality Platform (AMP)

Bilaga 1. Förslag till indikatorer per resultat samt identifiering av det svenska bidraget

Resultatområde 1: Rättigheter, ansvarsutkrävande och deltagande

Indikatorer for resultat 1.1: Ökad tillgång till rättvisa inför lagen för människor som lever i fattigdom				
Indikator	Utgångsläge	Mål	Källa	Det svenska bidraget
1.1.1 Antal organisationer i det civila samhället som deltagit i processarbetet för den universella periodiska översynens rekommendationer	Svag kapacitet och begränsat inflytande i genomförandet av rekommendationerna i den universella periodiska översynen	Att regeringen utformar och genomför den andra fasen av nationella MR-planen i enlighet med accepterade rekommendationer och deltagande metoder	OHCHR publication of the 2014 UPR	100 organisationer i det civila samhället har varit involverade i UPR processarbetet ⁵⁸
1.1.2 Antal kvinnor och män som har tillgång till rättshjälp för att lösa tvister ⁵⁹	13867 klienter 2010-2013 varav 50 % kvinnor har tillgång till rättshjälp genom de 126 rättshjälpscenter som finns i landet	Ökad tillgång till rättshjälp särskilt för kvinnor	MoJustice Annual Report 2013	8 000 fler kvinnor har fått rättshjälp
1.1.3 Antal domstolar med barnanpassade enheter ⁶⁰	48 befintliga enheter	Ökad tillgång till adekvat rättshjälp för barn	Unicef report on child protection, 2014	Ytterligare 15 enheter etablerade ⁶¹

Trolig resultatuppfyllelse: Mellan

⁵⁸ Beräkningen görs på grundval av tidigare samarbete och det breda nätverk av organisationer i det civila samhället som Sverige samarbetar med samt det pågående förändringsarbetet som UPR-processen genomgår i Etiopien.

⁵⁹ Uppdelat på kön, ålder, etnicitet, geografi och fattigdom.

⁶⁰ Så kallade Child Friendly Courts, som tillgodoser både unga brottsoffers och förövares behov av anpassat system. I Etiopien kan man dömas till fängelsestraff från 9 års ålder i vanlig domstol.

⁶¹ Beräkningen gjord utifrån tidigare samarbete och takten på etablering av dessa enheter generellt i landet och möjligt svenskt finansiellt stöd till detta område under nästa 5-årsperiod.

Indikatorer för resultat 1.2: Ökad tillgång till information på lokal nivå				
Indikator	Utgångsläge	Mål	Källa	Det svenska bidraget
1.2.1 Antal medieutövare som använder alternativa medier ⁶² som verktyg för att sprida information	Låg kunskap om ICT, brist på infrastruktur, brist på dialogplattformar, hög grad av självzensur 1 % av befolkningen har tillgång till internet ⁶³	Medieutövare använder i ökad utsträckning online, mobila och radioplattformar för informationshantering	Freedom House – Freedom of the press annual report, 2013	
1.2.2 Andel kvinnor som deltar i lokala beslutsfattande processer	27,5 % kvinnor i lokala och regionala beslutsfattande kommittéer 27,8 % kvinnor i parlamentet ⁶⁴	Kvinnor, barn och utsatta grupper deltar i högre grad i beslutsfattande institutioner	UN Women Gender Joint Programme, annual report, 2013	

Trolig resultatuppfyllelse: Mellan

Indikator för resultat 1.3: Ökad kapacitet i det civila samhället att utkräva ansvar av regeringen				
Indikator	Utgångsläge	Mål	Källa	Det svenska bidraget
1.3.1 Antal organisationer i det civila samhället med rättighetsbaserad verksamhet som beviljats omregistrering	400 av totalt 4000 organisationer i det civila samhället fick avslag för omregistrering under 2013	Organisationer i det civila samhället som arbetar med rättighetsfrågor kan lättare registrera och omregistrera sig	Charities and societies Agency report, 2013	
1.3.2 Antal organisationer i det civila samhället som verkar för social rättvisa och ökat ansvarsutkrävande från regeringen för kvinnor, män, flickor och pojkar	(Återstår att fastställa)	Civila samhällets organisationer bidrar till ökad social rättvisa och medborgerliga rättigheter	Civil society support programme annual review, 2014	Ökad kapacitet hos 250 organisationer i det civila samhället ⁶⁵

Trolig resultatuppfyllelse: Mellan

⁶² Online, mobiltelefoni och radioplattformar.

⁶³ www.data.worldbank.org/indicator

⁶⁴ www.data.worldbank.org/indicator

⁶⁵ Beräkningen gjord på grundval av antal organisationer som nåtts och påverkats av tidigare svenskt samarbete och det breda nätverk av organisationer i det civila samhället som Sverige bidragit till att etablera.

Indikatorer för resultat 1.4: Ökad tillgång till sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter

Indikatorer	Utgångsläge	Mål	Källa	Det svenska bidraget
1.4.1 Andel könsstympade flickor 0-14 år	24 % könsstympade flickor 0-14 år (2013)	Minskad andel könsstympade flickor 0-14 år (Återstår att bedöma realistisk ambition)	www.data.worldbank.org/indicator	Förebygga könsstympning av 16 000 flickor 0-14 år
1.4.2 Antal män och pojkar som medvetandegjorts om könsrelaterat våld och mänskliga rättigheter	(Återstår att fastställa)	Ökat antal män som medvetandegjorts om könsrelaterat våld och mänskliga rättigheter	Men engage report	

Trolig resultatuppfyllelse: Hög

Resultatområde 2: Hållbar försörjning med fokus på ökad sysselsättning särskilt för kvinnor

Indikatorer för resultat 2.1: Fler produktivt sysselsatta i mikro, små och medelstora företag (MSME)

Indikatorer	Utgångsläge	Mål	Källa	Det svenska bidraget
2.1.1 Andel MSME med tillgång till finansiella tjänster	21,5% av MSME har tillgång till finansiella tjänster	En ökad andel av MSME har tillgång till finansiella tjänster, med särskilt fokus på andelen kvinnliga MSME	MSME survey 2013	10 000 kvinnliga MSME får tillgång till finansiella tjänster
2.1.2 Antal individer som ökat sina kunskaper och färdigheter för att kunna driva eller anställas av MSME	(Återstår att fastställa)	En ökning av antalet individer med rätt kunskaper för produktiv självanställning eller anställning med särskilt fokus på andelen kvinnor 725 företag som genomgått kurser	GTP, 2014 resultat matris	10 000 individer har fått relevanta kunskaper för produktiv självanställning eller ökat sin anställningsbarhet

Trolig resultatuppfyllelse: Mellan

Indikatorer för resultat 2.2: Förbättrat affärsklimat för hållbar och inkluderande näringsverksamhet				
Indikatorer	Utgångsläge	Mål	Källa	Det svenska bidraget
2.2.1 Antal reformer relaterade till GTP och/eller strategin för tillväxt som syftar till en mer effektivt reglerad marknadsekonomi	Antal lagar/regelverk/reformer (Återstår att fastställa)	Fler lagar/regelverk/reformer som reglerar marknadsekonomi implementeras och gör det lättare att bedriva näringslivsverksamhet	GTP, 2014	
2.2.2 Antal beslutade reformer inom statsförvaltningen som implementerats	(Återstår att fastställa)	En betydande ökning av kvalitet och tillgång på jobb för utsatta grupper	GTP, 2014	

Trolig resultatuppfyllelse: Hög

Indikatorer för resultat 2.3: Ökad tillgång till sociala skyddsnet				
Indikatorer	Utgångsläge	Mål	Källa	Det svenska bidraget
2.3.1 Antal individer som har tillgång till sociala skyddsnet	6 000 000 har tillgång till sociala skyddsnet (2013/14)	En ökning av antalet individer som har tillgång till sociala skyddsnet med fokus på kvinnliga entreprenörer	Implementation and Review Mission Report, 2013/2014	100 000 individer har fått tillgång till sociala skyddsnet

Trolig resultatuppfyllelse: Hög

Resultatområde 3: Miljömässig hållbarhet och ökad motståndskraft särskilt för kvinnor

Indikatorer för resultat 3.1: Miljömässigt hållbar användning av mark				
Indikatorer	Utgångsläge	Mål	Källa	Det svenska bidraget
3.1.1 Antal regionala och lokala administrationer som har en fysisk planering och naturresursförvaltning	Fysiska planer finns för Addis Abeba och Oromia regionerna	Fysiska planer ska finnas etablerade för samtliga Etiopiens administrativa regioner	Tekay and Demel (2001), <i>Deforestation, Wood famine, and Environmental Degradation in Ethiopia's Highland Ecosystems</i> ⁶⁶	Fem fysiska planer på lokal eller regional nivå har tagits fram

⁶⁶ Aktörsmötet i Addis Abeba 26 mars 2014 med framför allt civilsamhälles-organisationer bekräftade denna källas fortsatta giltighet.

3.1.2. Ett regelverk för markrättigheternas omfattning har etablerats	Avsaknad av regelverk för omfattningen av markrättigheter Idag finns oklarheter i vad markrättigheterna omfattar	Etablerat regelverk som tydliggör omfattningen av markrättigheter	Bezabih and Mintewab (2013), <i>The Land Certification Programme in Ethiopia</i>	
---	---	---	--	--

Trolig resultatuppfyllelse: Mellan

Indikatorer för resultat 3.2: Ett miljömässigt hållbart jord- och skogsbruk				
Indikatorer	Utgångsläge	Mål	Källa	Det svenska bidraget
3.2.1. Antal miljöekonomiska styrmedel som påverkar jord- och skogsbruket	Miljöförvaltningen i Etiopien utgår idag från ett miljö regelverk men det saknas miljöekonomiska styrmedel, i syfte att öka incitamenten för ett mer hållbart jord- och skogsbruk	Ökade incitament för småskaliga jordbrukare att välja mer miljömässigt hållbara lösningar i sitt jord- och skogsbruk	Ethiopia Environmental and Climate Change Policy Brief (2013)	Tre miljöekonomiska styrmedel med betydelse för jord- och skogsbruk har antagits nationellt
3.2.2. Antal kvinnor som fått ökad kunskap om hur ett miljömässigt hållbart jordbruk kan drivas	Få kvinnor som bedriver jordbruk har god kunskap om metoder för att bedriva ett miljömässigt hållbart jordbruk	Kvinnor som bedriver jordbruk har fått ökad kunskap om metoder för att bedriva ett miljömässigt hållbart jordbruk som bidrar till ökad produktivitet och stärkt miljömässigt motståndskraft	Tadele and Manyena (2009), <i>Building disaster resilience through capacity building in Ethiopia</i>	10 000 kvinnliga småskaliga jordbrukare har fått ökad kunskap om hur man bedriver ett miljömässigt hållbart jordbruk

Trolig resultatuppfyllelse: Mellan

Indikatorer för resultat 3.3: Förbättrad miljöförvaltning med fokus på styrmedel				
Indikatorer	Utgångsläge	Mål	Källa	Det svenska bidraget
3.3.1. Antal miljöekonomiska styrmedel som tillämpas	Lågt nyttjande och tillämpning av miljöekonomiska styrmedel	Ökad användning och tillämpning av miljöekonomiska styrmedel	Ethiopia Environmental and Climate Change Policy Brief (2013)	Tre miljöekonomiska styrmedel har implementerats i Etiopien i syfte att förbättra implementeringen av landets policyer och lagar för miljö och naturresurser

3.3.2. Antal organisationer inom det civila samhället som informerar kvinnor och män om Etiopiens miljölagstiftning	Få organisationer inom det civila samhället som informerar kvinnor och män om Etiopiens miljölagstiftning	Fler organisationer inom det civila samhället som informerar kvinnor och män om Etiopiens miljölagstiftning	Ethiopia Environmental and Climate Change Policy Brief (2013)	
---	---	---	---	--

Trolig resultatuppfyllelse: Mellan
